ІНСТИТУТ МІСЦЕВОЇ ДЕМОКРАТІЇ
«ВІДКРИТЕ СУСПІЛЬСТВО»

КЕЙС МІСТА ВІННИЦІ ПО ПРИЄДНАННЮ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХАРТІЇ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ЖИТТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

МІСТО ВІННИЦЯ

Брошура розроблена за підтримки Асоціації міст України, в рамках реалізації короткострокових ґендерних ініціатив, зокрема ініціативи:
“Розробка Програмного документу з метою сприяння реалізації зобов’язань по “Євро пейській Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад” на період 2018 – 2019 рр. підписантом якої є Вінницька міська рада”.

Брошура надрукована кількістю 100 примірників.

ДО 2030 РОКУ МИ ВСІ БУДЕМО МАТИ РІВНІ ШАНСИ ДОСЯГТИ УСПІХУ НА ВСІХ РІВНЯХ ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

#GLOBAL GOALS

Контекст

Упровадження принципів рівних прав та можливостей жінок і чоловіків є однією з важливих умов сталого соціально-економічного розвитку, позитивних змін у суспільстві та його благополуччя, реалізації прав людини та самореалізації особистості, запорукою ефективного розв'язання існуючих проблем, а також європейської інтеграції України та виконання міжнародних зобов'язань згідно з основними міжнародними договорами у сфері захисту прав людини, у тому числі Цілей Сталого Розвитку до 2030 року, затверджених Генеральною Асамблеєю ООН.

Діючі механізми забезпечення рівності жінок і чоловіків в Україні залишаються недосконалими. Позитивні зрушення у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у період з 2005-го по 2010 рік були послаблені адміністративною реформою, що призвело до руйнації національного механізму утвердження ґендерної рівності, послаблення кадрового потенціалу та зменшення уваги до гендерних питань.

Додаткові ускладнення спричинили гуманітарна криза як наслідок воєнного конфлікту та окупація частини території України, економічна криза, а також проведення реформ у країні, в тому числі децентралізації.

Крім того, специфіка гендерних проблем в Україні викликана вкоренілими стереотипами та глибокими системними проблемами. Серед них відсутність верховенства права, стара система соціального забезпечення, слабкість національних регуляторів становища жінок та відсутність політичної волі.

Недостатній обсяг статистичних показників, розподілених за статтю, відсутність ґендерного підходу у програмах, документах, стратегіях, планах на всіх рівнях і в усіх структурах гальмує процес упровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усі сфери життєдіяльності суспільства.

Інтенсифікація збройного конфлікту на Сході України та масштабні потоки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), в яких переважали жінки, призвели до виникнення нових гендерних проблем. Ці виклики пов'язані з підвищеним ризиком гендерного насильства, наявністю пере- думов для дискримінації вразливих груп, відсутністю можливостей для гідної зайнятості та отримання доходів та зростанням попиту на соціальні послуги на рівні громад.

The Global Gender Gap Report

Даний звіт визначає індекс гендерного розриву. Це глобальне дослідження країн світу за показником рівноправності статей за версією Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). Вимірювання відбувається за чотирма ключовими сферами:

Економічна участь і кар'єрні можливості

Освіта

Здоров'я і виживання

Політичні права і мливості

У топ-10 країн за індексом ґендерної рівності увійшли Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Ірландія, Руанда, Філіппіни, Швейцарія, Словенія та Нова Зеландія. Україна в Global Gender Gap Report 2017 зайняла 61 місце серед 144 країн, погіршивши власний рейтинг 2014 року на 5 пунктів, коли вона посідала 56 місце (http://reports.weforum.org/).

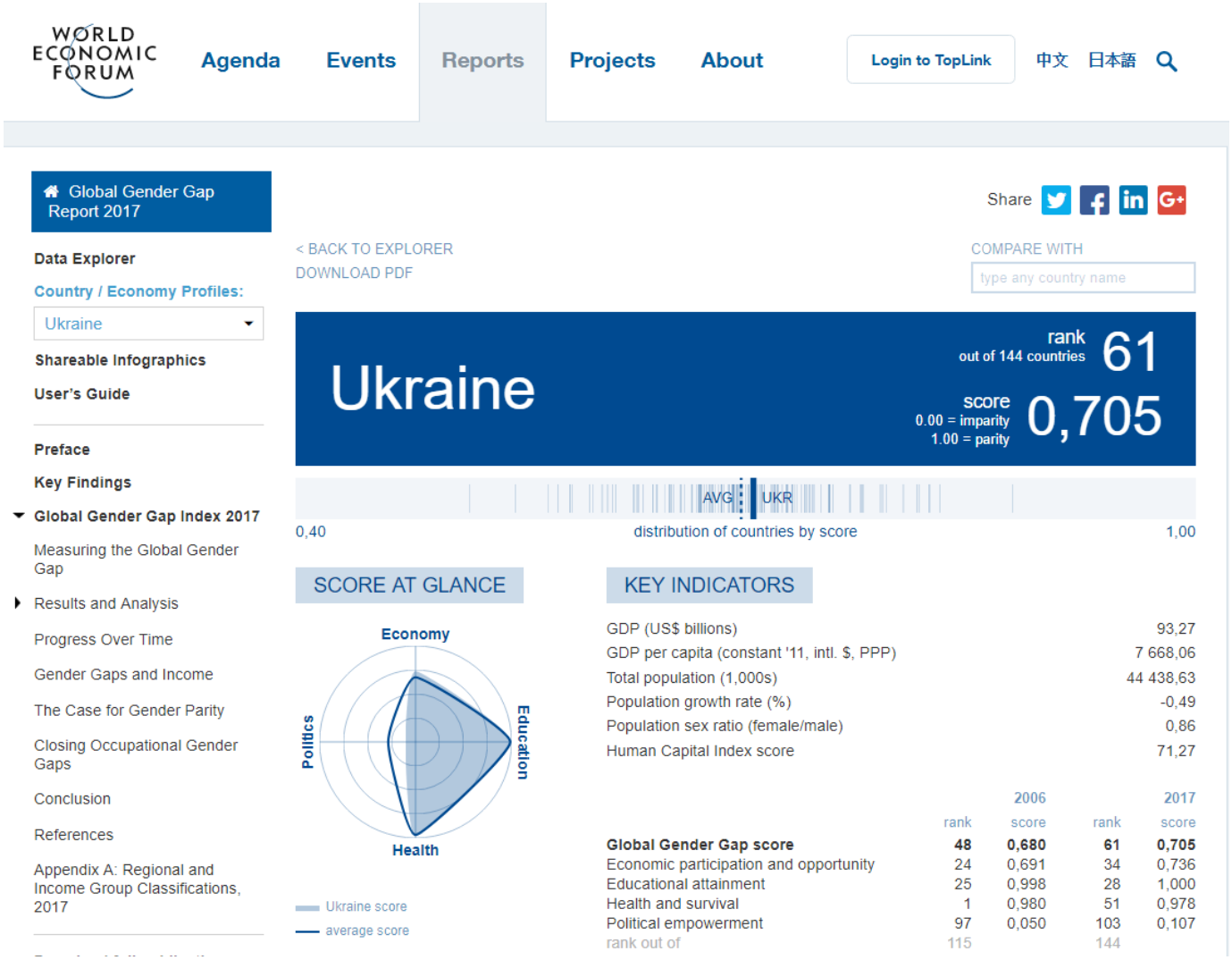

Стратегія гендерної рівності Ради Європи

Рішення проблеми дискримінації щодо жінок на систематичній і комплексній основі вимагає «ДВОКАНАЛЬНОГО» ПІДХОДУ:

«конкретні напрямки політики та заходи, включаючи позитивні дії в разі необхідності, у критично важливих сферах із метою поліпшення становища жінок і гендерної рівності

заохочення, контроль, координацію й оцінку процесу гендерного мейнстрімінгу в усіх напрямках політики та в програмах»

Рада Європи (РЄ) вважає обидва підходи важливими та працює задля їхнього вдосконалення та реалізації.

«Наскрізна програма з питань гендерної рівності» РЄ скерована на підвищення впливу та наочності стандартів гендерної рівності, підтрим-ку їхньої реалізації в державах-членах за допомогою різних заходів, у тому числі гендерного мейнстрімінгу та діяльності в низці пріоритетних сфер.

Стратегія спрямована на розширення прав і можливостей жінок у державах-членах Ради Європи в межах діяльності щодо п'яти стратегічних цілей:

1. БОРОТЬБА З ГЕНДЕРНИМИ СТЕРЕОТИПАМИ ТА СЕКСИЗМОМ
2. ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК ТА БОРОТЬБА З НИМ
3. ГАРАНТУВАННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ЖІНОК ДО ПРАВОСУДДЯ
4. ДОСЯГНЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ УЧАСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ПРИЙНЯТТІ ПОЛІТИЧНИХ І ГРОМАДСЬКИХ РІШЕНЬ
5. ДОСЯГНЕННЯ ГЕНДЕРНОГО МЕЙНСТРІМІНГУ В УСІХ НАПРЯМКАХ ПОЛІТИКИ ТА ЗАХОДАХ

Рекомендація для органів місцевого самоврядування

Органи місцевого самоврядування в своєму розвитку, прагненню до вдосконалення свого лідерського потенціалу мали б взяти за основу діяльності дві стратегічні цілі:

4 Стратегічна ціль – Досягнення збалансованої участі жінок і чоловіків у прийнятті політичних і громадських рішень.

Дії, спрямовані на досягнення цієї мети, мають:

1. забезпечувати збалансовану участь жінок і чоловіків у політичному чи суспільному житті в будь-якому органі прийняття рішень (представництво жінок або чоловіків не повинне опускатися нижче ніж 40%)

2. забезпечувати моніторинг прогресу щодо участі жінок у процесі прийняття рішень, забезпечувати видимість даних і передової практики в державах-членах. Це необхідно, зокрема, виконувати шляхом збору та поширення інформації щодо реалізації Рекомендації Комітету Міністрів про збалансовану участь жінок і чоловіків у політичному та громадському житті, у тому числі в прийнятті рішень

3. визначати заходи, спрямовані на розширення прав і можливостей жінок-кандидатів і обраних жінок, щоб сприяти та заохочувати їхню участь у виборах на національному, регіональному та місцевому рів- нях. Це включатиме заходи, які пов'язані з виборчими системами, по- рогами паритетності, державним фінансуванням політичних партій та умовами праці виборних представників, а також заохочення жінок до участі у виборчому процесі шляхом голосування

4. забезпечувати збалансовану участь в органах Ради Європи, устано- вах і процесах прийняття рішень, а також у виконанні функцій старшої та середньої ланок управління в межах Секретаріату

5 Стратегічна ціль – Досягнення гендерного мейнстрімінгу в усіх напрямках політики та в заходах.

Гендерний мейнстрімінг – це (ре)організація, вдосконалення, розвиток та оцінка політичних процесів, аби аспект гендерної рівності було включено до всіх стратегій на всіх рівнях і на всіх етапах суб'єктами, що, як правило, беруть участь у розробці політики.

У своїй Рекомендації державам-членам щодо стандартів і механізмів гендерної рівності Комітет Міністрів Ради Європи нагадує про важливість прийняття методологій реалізації стратегії гендерного мейнстрімінгу, у тому числі гендерного бюджетування, гендерного аналізу та гендерної оцінки впливу.

Рада Європи прагнутиме досягнення гендерного менстімінгу у:

• своїх різних сферах політики, зокрема, у сфері правосуддя, правоохоронних органів, місцевого самоврядування, засобів масової інформації, культури, освіти, меншин, міграції, ромів, прав дітей, біоетики, соціальної згуртованості, молоді та спорту, боротьби з корупцією, торгівлі людьми та зловживанні наркотиками;

розробці та реалізації програм, проектів і заходів співробітництва; процесах політики та функціонування різних органів й установ.

CCRE
CEMR

THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY
of women and men in local life

Conseil des Communes et Régions d'Europe

Council of European Municipalities and Regions

Європейська Хартія рівності жінок і чоловіків на місцевому рівні

Принципи Хартії:

1. Рівність жінок і чоловіків є одним із основоположних прав
2. Для забезпечення рівності жінок і чоловіків необхідно боротися з різними видами дискримінації та нерівного ставлення
3. Збалансована участь жінок і чоловіків у прийнятті рішень є необхідною передумовою демократичного суспільства
4. Усунення гендерних стереотипів має основоположне значення для досягнення рівності жінок і чоловіків
5. Інтеграція гендерної проблематики до всіх видів діяльності місцевих і регіональних органів влади необхідна для просування рівності жінок і чоловіків
6. Належним чином забезпечені ресурсами плани та програми дій є необхідними інструментами для просування рівності жінок і чоловіків

Що взагалі спричинило появу "Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад"?

У 2004 році Європейська Комісія підтримала амбітний проект, започаткований Радою європейських муніципалітетів та регіонів (CEMR):

1. розробити портрет віртуального міста, в якому ґендерна рівність уявно була б повністю досягнута

Вивчивши практичний досвід більше 100 європейських міст в одинадцяти галузях, CEMR підготувала практичний інструмент для місцевих і регіональних управлінь щодо того, як вони можуть досягати рівності у своїх громадах.

CEMR помітили і системні проблеми: недостатню кваліфікацію та недостатнє володіння інструментами, що дозволяють посилити політику щодо гендерної рівності на місцевому та регіональному рівнях.

2. Коли віртуальне Місто для рівності було фактично створено, CEMR запропонувала надати даному процесу незворотній характер та заохотити місцеву і регіональну владу зробити ще один крок у здійсненні цієї реальності, зробивши політичне зобов'язання. Саме так народилася ідея створення Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у місцевому житті
3. ОМС, що долучаються до її підписання публічно визнають свою відданість ідеям рівності жінок і чоловіків на місцевому рівні

Доцільність підписання Хартії

1. Наближення компонента державного управління місцевими органами самоуправління до людей щодо створення кращої платформи для боротьби з існуванням і відтворенням нерівності та для розширення можливостей рівноправного суспільства, що є ключем для економічного і соціального успіху громади

2. Публічна демонстрація прийняття принципу рівності жінок і чоловіків, вираховування гендернего виміру у політиці міської ради, організації роботи й у всій діяльності

3. Реалізації зобов'язань Хартії щодо розробки Плану дій для досягнення рівності, у якому будуть визначені його пріоритети, дії та ресурси для їх реалізації, щодо залучення до реалізації цієї Хартії і до впровадження механізмів для досягнення фактичної рівності усі установи й організації на його території у всіх аспектів життя: політичного, економічного, соціального і культурного

4. Посилення позитивного впливу на повсякденне життя мешканців практичними способами у забезпеченні рівності з застосуваннями принципів субсидіарності, що поширюється на всі рівні управління — європейський, національний, регіональний та місцевий та принцип місцевого самоврядування, в основі якого впровадження і підтримка права на рівність

5. Повноцінна участь жінок у розробці та реалізації місцевої і регіональної політики дозволить враховувати їхній досвід, ноу-хау і творчі здібності

Системне розв'язання зазначених вище проблем можливе шляхом підписання та реалізації Хартії

10 кроків лобіювання приєднання ОМС до Хартії

1. Визначення ключових осіб від яких залежить прийняття рішення про приєднання ОМС до Європейської Хартії рівності
2. Пошук і визначення партнерів в лобіюванні приєднання ОМС до Європейської Хартії рівності (радник/ця з гендерних питань, інші зацікавлені особи)
3. Проведення попередніх консультацій з різними зацікавленими сторонами (депутатський корпус, представники міської ради, громадськість)
4. Проведення дискусійних зустрічей з представниками з числа депутатського корпусу про доцільність приєднання до Хартії, з представниками виконкому про реалістичність даної ініціативи, з представниками громадськості – для заручення їх підтримкою
5. Проведення зустрічей з ключовими особами, що приймають рішення: Міський голова, Секретар міської ради, Керівник/ця департаменту соціальної політики, Керівники інших департаментів, Заступники міського голови
6. Відстоювання точки зору: ґендерні питання важливі!
7. Обговорення можливості приєднання до Хартії в широкому колі громадськості (круглі столи, конференції), актуалізація даного питання
8. Постановка питання про необхідність офіційного перекладу Хартії з англійської мови на українську мову – отримання офіційного перекладу
9. Моніторинг підготовки технічної процедури: Рішення виконкому, Рішення сесії ВМР, Розпорядження міського голови про створення робочої групи по підготов- ці Концепції Програми по впровадженню Хартії
10. Моніторинг: спостереження (ґендерно чутливе) за тим, що відбувається. Оцінювання: наскільки ефективно ми діяли?

Розробка Плану дій з реалізації Хартії

КРОК 1. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ

Першим кроком у розробці плану дій є проведення діагностики та огляд широкого спектру інформації для кращого розуміння ситуації з гендерною рівністю в місцевому або регіональному органах влади.

Діагностика допоможе вам проаналізувати поточну ситуацію у вашій місцевій / регіональній владі з гендерної точки зору та надаватиме вам інформацію про потреби та інтереси як жінок, так і чоловіків.

Можливі дії:

Провести демографічне дослідження населення у розрізі статі.
Переглути розділи Статуту, щоб порівняти її з інформацією, яку ви маєте для кожної сфери компетенції вашого місцевого або регіонального органу влади.
Використайте національну або міжнародну інформацію про основні гендерні питання. Визначте, де у вас немає інформації, розподіленою за статтю.

КРОК 2. КОНСУЛЬТАЦІЇ

Щоб визначити основні пріоритети у вашій роботі щодо рівності жінок та чоловіків, ви повинні почати з консультацій з відповідними організаціями та органами, які активно працюють у сферах, що стосуються гендерної рівності.

Можливі дії:

Перегляньте свої існуючі консультаційні заходи та процеси, щоб перевірити, чи існують відповіді, які аналізуються за статтю. Якщо це так, перевірте, чи є відмінності між відповіддю жінок і чоловіків.
Консультуйте виборних представників вашої влади, працівників та професійних спілок, місцевих НГО, а також користувачів послуг та потенційних користувачів послуг, які вони вважають місцевими пріоритетами з різних статей Хартії.
Включіть всі прошарки населення в цю справу, наприклад, молоді люди, літні люди етнічні меншини (включаючи мігрантів та тих, хто шукає притулку), лесбіянки та геї, люди з інвалідністю, люди з різними релігіями та віруваннями, ті, хто страждає на соціальну ізоляцію, жертви насильства, та жінки, які займаються проституцією.
Поширюйте та порівнюйте досвід іншими сторонами, що підписали Хартію.

КРОК 3. РОЗСТАВЛЯЙТЕ ПРІОРИТЕТИ

Цей крок полягає в аналізі інформації з попередніх етапів. Основна його мета - прийняття рішення щодо кількох пріоритетів на високому рівні, на яких буде зосереджено увагу, щоб досягти реальних результатів протягом наступних кількох років.
Краще мати меншу кількість чітких, але досяжних завдань.
Щоб вирішити, які пріоритети можуть стати вашими, уважно ознайомтеся з кожною статтею окремо і визначте ті, які дозволять вам досягти реалістичного та реального плану дій належної якості.
Після того як у вас буде свій попередній список пріоритетів високого рівня:
Повторіть консультації по пріоритетах зі списку та причинах їх вибору;
Погодьтесь із остаточним списком пріоритетів на високому рівні після того, як ви взяли до уваги відгуки після другої консультації;
Забезпечте підтримку політичного керівництва в органах влади;
Переконайтеся, що державні службовці розуміють та зобов'язуються виконувати узгоджені пріоритети.

КРОК 4. СТВОРЕННЯ ЧОРНЕТКИ

Ваш план дій повинен принаймні презентувати:
- ваші цілі
- ваші пріоритети
- заходи, які будуть прийняті
- необхідні ресурси
- пропонований графік

Щоб структурувати план дій, ви можете використовувати наступні елементи для кожної запланованої дії:
- короткий опис дії, яку потрібно виконати
- елементи, знайдені під час діагностики
- опис мети
- посилання на статтю, до якої вона має відноситися
- особа, відділ або організація, відповідальна за реалізацію цієї акції
- підтримка реалізації цієї акції
- крайній термін для реалізації дії
- стан виконання акції (нова, що триває або досягається)
- логістика та фінанси для мобілізації
- план комунікації та тренінгів
- показники для виміру впливу дії

Фактори успіху організаційно-правової підготовки процесу підписання Хартії

1. Наявність виборного представника, який відповідає за ґендерну рівність та права жінок, має бути доповнена сильною політичною віддачею
2. Наявність особливого бюджету, виділеного для вирішення питань гендерної рівності
3. Включення людини, відповідальної чи дотичної до впровадженя гендерного мейнстрімінгу до складу муніципального органу влади
4. Переконайтеся, що співробітники, що працюють в інших департаментах, мають можливість присвятити час питаням гендерної рівності
5. Підготовка та підвищення обізнаності представників ОМС

Вінниця - місто, що впроваджує новітні технології в різних сферах життєдіяльності

23 червня 2017р. на засіданні виконавчого комітету Вінницької міської ради було прийнято Рішення №1153 «ПРО ПРИЄДНАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХАРТІЇ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ЖИТТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД».

The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life

A Charter for Europe's local and regional governments to commit themselves to use their powers and partnerships to achieve greater equality for their people

I the under-signed Serhii Morhunov (name of signatory)

holding the office of the Mayor of Vinnytsia

in the name of Vinnytsia City Council (name of local / regional government)

by this my signature confirm that the above-mentioned authority has formally agreed to adhere to the European Charter for Equality of Women and Men in Local Life, and to comply with its provisions, and that I am duly authorised to act on its behalf in this matter.

Signed .....

Dated 24.07.2017

I agree to send a signed and completed copy of this form to the Council of European Municipalities and Regions, as promoter of the Charter, at the following address:

CCRE CEMR Local & Regional Europe

CEMR
Square de Meeûs 1
B-1000 Brussels - Belgium
www.ccre.org

Observatory
+ 32 (0) 511 74 77
contact@charter-equality.eu
www.charter-equality.eu

Observatory European Charter for Equality of Women and Men in Local Life

фото: свідчення приєднання до Хартії

Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство» (www.opensociety-vin.org) був ініціатором лобіювання та прийняття даного рішення.

Протягом двох років відбувались консультації, зустрічі з ключовими особами, що приймають рішення. Нарешті цей документ підписано.

Вперше в Україні ОМС долучився до підписання даного документу, таким чином публічно визнавши свою відданість реалізації права на рівність, особливо щодо жінок і чоловіків у м. Вінниці.

Але без Програмного документу цілі, задачі, зобов'язання Хартії точно не будуть реалізовані, відповідно імплементація даного документу передбачає розробку Програми (Плану дій) у партнерстві з різними департаментами, НГО та експертами з гендерних питань.

Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство» та експерти з гендерних питань розпочали підготовку Концепції Програми у партнерстві з:

- Департаментом соціальної політики Вінницької міської ради та його підрозділом:
- Вінницьким міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Іншими департаментами міської ради

Ініціативу з розробки Плану дій було підтримано Асоціацією міст України (в рамках підтримки ґендерних ініціатив спрямованих на сприяння участі жінок у місцевому економічному розвитку у членів АМУ). За практично піврічну діяльність були досягнені наступні результати:

1. Створена робоча група по розробці КОНЦЕПЦІЇ Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року», в групу ввійшли представники 6 департаментів міської ради, представники НГО та експерти з гендерних питань
2. Проведено аналіз статистичних даних за 2015-16 рр. стосовно становища жінок і чоловіків у м. Вінниця
3. Розроблено Концепцію Програми «Місто за рівність на період до 2023 року»
4. Підготовлено проект Плану дій по імплементації "Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад"
5. Виконавчий комітет міської ради схвалив проект рішення міської ради «Про затвердження Концепції Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року», яку підписали 12 департаментів міської ради
6. Вінницька міська рада схвалила Концепцію Програми «Місто за рівність на період до 2023 року»
7. Координатором Програми визначили департамент соціальної політики Вінницької міської ради

фото: засідання робочої групи

Під час цієї діяльності члени робочої групи стикнулися з різного роду викликами, не все відбувалось доволі просто, наприклад складнощі у зборі гендерної статистики: частина показників не розподілена за статтю та віком, деякі статистичні дані просто відсутні, існують суттєві розбіжності у показниках з різних джерел інформації (наприклад: дані щодо гендерно-зумовленого та домашнього насильства).

В Концепції Програми одним з пріоритетів є удосконалення системи підготовки та збору статистичної інформації, шляхом розширення переліку показників, що розподілені за статтю, відкритості інформації та удосконалення процесу її використання. Підвищення рівня компетентності представників ОМС в питаннях ґендерної рівності також заплановане і визначене як один з пріоритетів Концепції Програми та Плану дій.

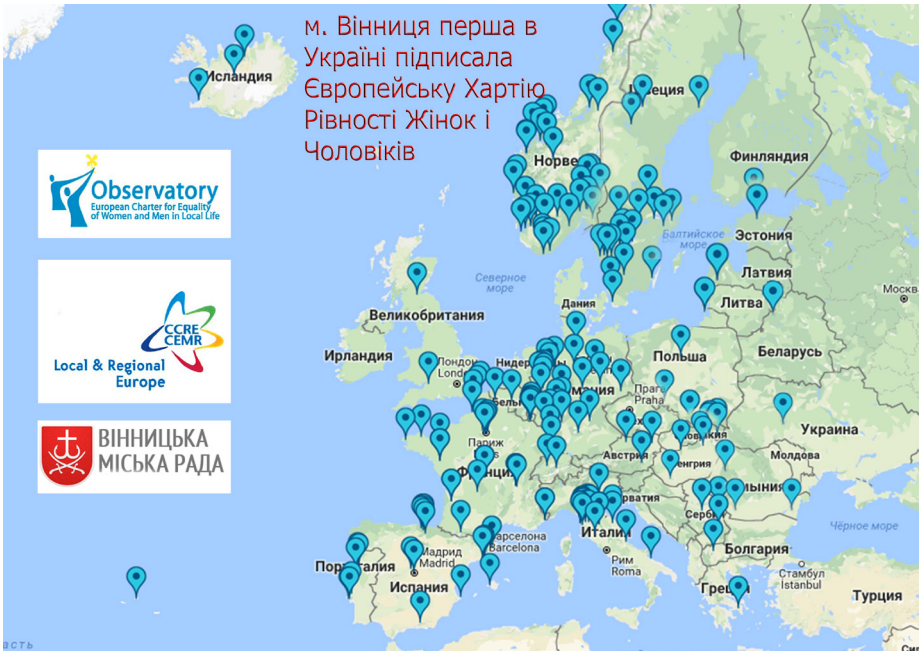

фото: Атлас підписантів Хартії на червень 2017 року

фото: Атлас підписантів Хартії на січень 2018 року

Додаток 1: Концепція програми

ВІННИЦЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
РІШЕННЯ

Від _____ № _____
м. Вінниця

Про проект рішення міської ради
«Про затвердження Концепції Програми
«Місто за рівність» на період до 2023 року»

Керуючись пунктом 1 частини 2 статті 52, частиною 6 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчий комітет міської ради

ВИРІШИВ:

1. Схвалити проект рішення міської ради «Про затвердження Концепції Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року», згідно з додатком до рішення.
2. Подати вищезазначений проект на розгляд міської ради.
3. Відділу організаційного забезпечення та діловодства апарату міської ради та її виконкому надати дане рішення до секретаріату міської ради для включення до проекту порядку денного чергової сесії міської ради.
4. Контроль за виконанням рішення покласти на заступника міського голови Г. Якубович.

Міський голова **С. Моргунов**

Додаток
до рішення міської ради
від _____№ _____

КОНЦЕПЦІЯ
Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Концепція Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року» (далі - Програма) являє собою узгоджену систему поглядів влади та громади на основні проблеми в сфері забезпечення гендерної рівності чоловіків і жінок в усіх сферах міського життя.

В даній Концепції сформовані базові принципи, цілі, завдання та напрями формування цільової Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року» та етапи її реалізації

В фокусі Концепції знаходиться населення міста Вінниці жінки та чоловіки, особливо ті, які потерпають від дискримінації, а особливо від множинної дискримінації.

Розробці Концепції передувало здійснення моніторингу становища жінок і чоловіків і відносин між ними, на підставі соціологічного дослідження «Гендерний портрет м. Вінниці 2013» (виконавець: ВООГО «Відкрите суспільство» за підтримки Федерації канадських муніципалітетів); даних соціологічного аналізу 2017 року (за підтримки проекту ПРОМІС, Федерації канадських муніципалітетів). Концепція також враховує міжнародне законодавство та інструменти Ради Європи, Європейського Союзу, ОБСЄ, ПРООН, гендерні пріоритети проекту Федерації канадських муніципалітетів «Партнерство для розвитку міст» в місцевому економічному розвитку,

Розробка і реалізація Програми дасть можливість створити дієву платформу для боротьби з існуванням і відтворенням нерівності та розширенням можливостей задля побудови дійсно рівноправного суспільства.

 Розробники Програми: виконавчі органи Вінницької міської ради, ГО «Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство», ГО «Вінницький регіональний центр інформації «Креатив», експерти Світлана Сулімова – радник міського голови м. Вінниці з гендерних питань, Катерина Стецюра – соціолог, кандидат філософських наук Київського Політехнічного Університету, Юрій Іванов - юрист Головного управління юстиції у Вінницькій області.

Термін дії Програми: 5 років.

Координатор Програми: Департамент соціальної політики міської ради.

2. НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Концепція Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року» (далі- Концепція Програми) щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків враховує рекомендації Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад, що базуються на європейських цінностях та стандартах:

- Рівність жінок і чоловіків є фундаментальним правом;
- Для забезпечення рівності жінок і чоловіків, слід боротися проти різноманітних форм дискримінації та зневаги;
- Збалансована участь жінок і чоловіків у прийнятті рішень є передумовою демократичного суспільства;
- Викорінення стереотипів є основоположним для досягнення рівності між жінками і чоловіками;
- Для досягнення рівності жінок і чоловіків необхідно інтегрувати гендерну перспективу до усіх видів діяльності місцевих і регіональних органів самоврядування;

• Плани дій і програми з належним фінансуванням є необхідними інструментами для сприяння досягненню рівності жінок і чоловіків.

Основні положення Концепції відповідають чинному законодавству України, зокрема, розроблені відповідно до Законів України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», та повністю співставні зі стратегічними документами щодо розвитку міста Вінниці.

3. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Гендерна нерівність є перешкодою сталому розвитку та причиною зниження ефективності політичного курсу країни, спрямованого на утвердження соціальної справедливості.

Жінки і чоловіки на практиці не користуються однаковими правами, зокрема, це стосується нерівності заробітної плати та відсутності паритетного політичного представництва.

Законодавче введення гендерних квот, як тимчасової позитивної дії для збільшення кількості жінок у політиці (2015р.), сприяло створенню умов для розширення участі жінок у політиці.

Квоти позитивно вплинули на визначення мінімального рівня представництва осіб однієї статі у виборчих списках політичних партій – не менше як 30% відповідно до законів України «Про політичні партії в Україні» та «Про місцеві вибори». Проте, на практиці таке квотування ще не вплинуло суттєво на співвідношення кількості чоловіків і жінок у представницьких органах влади: у складі Верховної Ради України VIII скликання 12% становлять жінки (у попередньому скликанні – 9,4%), серед депутатів Вінницької міської ради жінки становлять 17% (у попередньому скликанні – 16%).

Основними причинами таких співвідношень є обмежений доступ жінок до різного типу ресурсів, низька мотивація кваліфікованих фахівців-жінок до участі в політиці, наявність ґендерних стереотипів серед електорату та керівників партій, низький рівень видимості жінок в ЗМІ.

Наприклад, моніторинг регіональних ЗМІ м. Вінниці на предмет видимості політично-активних жінок в ЗМІ свідчить: в контексті політичної складової, за головною роллю місцеві ЗМІ висвітлювали жінок в 7% публікацій, за конкретним прізвищем в 17%, за ключовими словами в 20%. В інших випадках жінки в регіональних ЗМІ висвітлювались за головною роллю в 5,3% публікацій, за конкретним прізвищем в 19%, за ключовими словами в 24%.

Разом з тим, в країні та, зокрема у м. Вінниці зберігається високий рівень ґендерної нерівності на ринку праці, що виявляється в розриві між розмірами оплати праці, нерівних можливостях отримання доступу до економічних ресурсів, відмінностях у якісних характеристиках зайнятості та соціальному статусі жінок і чоловіків.

Дискримінація є однією з головних проблем в досягненні ґендерної рівності в економічній, політичній та інших сферах. Окремі групи осіб, такі як жінки та чоловіки з інвалідністю, жінки та чоловіки похилого віку, особливо у сільській місцевості (що важливо з огляду на реформу децентралізації), внутрішньо переміщені жінки і чоловіки, ВІЛ-позитивні, наркозалежні, а також жінки і чоловіки із національних меншин страждають від множинних форм дискримінації.

Гендерно-зумовлене насильство є причиною страждань в більшості випадків саме жінок. У 35 % випадків - це супроводжується погрозою вбивства. За даними Вінницького відділу поліції Головного управління національної поліції у Вінницькій області рівень насильства у сім'ях значно підвищився за останні 3 роки. Крім того, у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. зросли значення всіх показників. Найбільший ріст помітний серед показника кількості осіб, поставлених на корекційні програми (ріст у 5,06 рази) та кількості осіб, поставлених на облік (ріст у 2,7 рази). Більшість звернень щодо насильства у сім'ї надходило від жінок (у 2016 р. – 90,13%, у 2017 р. – 82,58%), у 2017 р. було також 0,56% (4) звернення від дітей.

Загальна кількість внутрішньо-переміщених осіб з Луганської та Донецької областей станом на жовтень 2017 року складає 5608 осіб. Більшість ВПО складають працездатні особи (62,59%). Серед усіх ВПО жінки працездатного віку складають 38,55%. Серед ВПО окрему категорію складають особи з інвалідністю, кількість яких становить 161 особа (2,87%), серед яких більшість – чоловіки (55,36%).

Окремо потрібно виділити проблему з недостатністю статистичних даних, це як і відсутність статистики по окремим показникам так і недостатність ґендерно-розподіленої статистики. Без даного інструменту складно визначити і виокремити проблеми різних груп населення у м. Вінниці, що обмежує можливості всебічного оцінювання ситуації у різних сферах життя громади з урахуванням ґендерної перспективи.

Тобто, існує багато сфер, де можна діяти, реалізовувати нові підходи та здійснювати структурні зміни.

Забезпечення ґендерної рівності потребує системного підходу, який, окрім іншого, передбачає позитивні дії у провідних сферах для поліпшення становища жінок і чоловіків, контроль, координацію та оцінювання прогресу досягнення ґендерної рівності інструментами: ґендерна статистика, ґендерний мейнстрімінг, ґендерне бюджетування, ґендерний аналіз.

4. ПЕРЕДУМОВИ РОЗРОБКИ ПРОГРАМИ

- Основними проблемами, що перешкоджають забезпеченню рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, наразі є :
- недостатній рівень застосування законодавства у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- відсутність паритетного співвідношення жінок і чоловіків у представницьких органах управління місцевого рівня;
- застаріла система збору статистичної інформації, розподіленої за статтю, що обмежує можливості всебічного оцінювання ситуації у різних сферах життя громади з урахуванням ґендерної перспективи;
- панування стійких стереотипів щодо розподілу ролей чоловіків і жінок у політиці, економіці, суспільстві та сім'ї; використання у рекламі, засобах масової інформації та інтернет-мережі елементів, що закріплюють у свідомості людей ідею нерівності жінок і чоловіків;
- збереження патерналістичних очікувань жінок і чоловіків при вирішенні повсякденних проблем;
- дискримінаційне ставлення роботодавців до працевлаштування жінок, визначення розміру заробітної плати, їх кар'єрного зростання, прихована дискримінація занятості жінок в певних професіях, що знижує їхню конкурентоздатність на ринку праці;
- недостатня правова обізнаність громадян щодо проявів ґендерної дискримінації в різних сферах, занижена оцінка з боку жінок своїх професійних, громадських і лідерських якостей;
- низький рівень поінформованості чоловіків і жінок про кращі європейські практики паритетної демократії;
- недосконалість системи реагування на факти дискримінації за ознакою статі, особливо на місцевому рівні.

Для системного розв'язання зазначених проблем, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, подальшої мобілізації та координації зусиль органів місцевого самоврядування та міжнародних і громадських організацій, які працюють у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, буде розроблена відповідна Програма.

5. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Метою Програми є сприяння забезпеченню фактичної рівності прав і можливостей жінок і чоловіків та впровадження європейських стандартів рівності до всіх аспектів життя: політичного, економічного, соціального і культурного.

Основні завдання Програми:

- забезпечити представництво обох статей у формуванні місцевої політики на рівні не менше 30% та рівноправну участь жінок і чоловіків у прийнятті рішень при формуванні місцевої політки та стратегій розвитку;
- передбачити гендерну перспективу в усіх проектах і програмах органів місцевого самоврядування відповідно до європейських стандартів та забезпечити рівний доступ жінок і чоловіків до місцевих ресурсів;
- визначити перелік необхідних статистичних показників, розподілених за статтю, та застосовувати їх при оцінюванні ефективності місцевої політики у різних програмах і заходах з точки зору ґендерної перспективи;
- підвищити рівень обізнаності представників органів місцевого самоврядування (ОМС) щодо гендерної рівності та впровадити системну співпрацю ОМС та фахівців у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;
- сприяти включенню гендерного компоненту в міські програми розвитку малого та середнього бізнесу;
- попередження та протидія ґендерно-зумовленому та домашньому насильству;
- удосконалити механізм захисту та надання допомоги постраждалим від дискримінації за ознакою статі, особливо групам з підвищеним ризиком вразливості до множинної дискримінації (як приклад: жінки похилого віку, сільські жінки, жінки з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи, ВІЛ-позитивні та/або наркозалежні, жінки-представниці національних меншин та інші);
- сприяти підвищенню ґендерної свідомості і ґендерно чутливої моделі поведінки (вільних від стереотипів образів жінок і чоловіків) різних цільових груп через:
  - інформування в місцевих ЗМІ;
  - підвищення важливості ролі жінок у різних сферах життя;
  - популяризація рівного розподілу сімейних обов'язків та відповідальності між жінками і чоловіками щодо виховання дитини.

6. ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

І етап - створення робочої групи з метою розробки Програми та проведення консультацій з різними зацікавленими сторонами;
1 міс
ІІ етап - проведення комплексних гендерних досліджень щодо реального становища жінок і чоловіків у м. Вінниці;
3 міс кожного року виконання програми
ІІІ етап – впровадження Програми з урахуванням результатів досліджень;
5 роки
ІV етап – моніторинг перебігу та оцінка отриманих результатів реалізації Програми;
Протягом дії програми
V етап – перегляд заходів Програми з урахуванням моніторингу та оцінки.
Протягом дії програми

Реалізація Програми на всіх етапах супроводжуватиметься інформаційною підтримкою засобів масової інформації.

7. ЗВ'ЯЗОК ЗІ СТРАТЕГІЄЮ РОЗВИТКУ «ВІННИЦЯ-2020»

Пріоритети Програми	Пріоритети Стратегії розвитку «Вінниця-2020»
Рівноправна участь жінок у прийнятті рішень при формуванні місцевої політки та стратегій розвитку; Активізація правового регулювання ґендерних процесів в м. Вінниці, наближення його до європейського	Формування сильної місцевої громади
Розширення доступу жінок до економічних ресурсів, зменшення розриву в рівні оплати праці чоловіків і жінок	Економічний розвиток, спрямований на високий та якісний рівень зайнятості
Інтеграція гендерних аспектів до усіх проектів і програм місцевих органів самоврядування відповідно до європейських стандартів, задля підвищення якості життя; Підвищення якості оцінювання ефективності місцевої політики у різних програмах	Якість соціального життя

8. ВИСНОВОК

Прийняття Концепції Програми є першим кроком у встановленні в громаді міста Вінниці гендерної рівності, що передбачає рівноправну участь жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства: політичному, економічному, соціальному і культурному. Встановлення гендерної рівності – це ефективна політика органів влади, що спрямована на формування гендерної свідомості та культури гендерної поведінки, боротьбу з гендерними стереотипами та заохочення жінок до активної участі у житті громади м. Вінниці.

В.о. керуючого справами виконкому С. Чорнолуцький

До розробки Концепції долучились наступні експерти:

- Світлана Ходакова – експертка з гендерних питань, очільниця Інституту місцевої демократії «Відкрите суспільство»;
- Оксана Бондарь – ГО «Вінницький регіональний центр інформації «Креатив», координаторка проекту ПРОМІС у Вінницькій області;
- Світлана Сулімова – експертка з гендерних питань; радниця з гендерних питань міського голови м. Вінниці;
- Лариса Попова - директорка департаменту соціальної політики Вінницької міської ради;
- Ірина Малачевська - працівниця департаменту соціальної політики Вінницької міської ради;
- Олена Гузлякова - заступниця директора департаменту економіки і інвестицій;
- Катерина Стецюра – соціологиня, канд.наук Київського Політехнічного Університету;
- Юрій Іванов - юрист Головного управління юстиції у Вінницькій області;
- Працівники Вінницького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Брошура розроблена за підтримки Асоціації міст України, в рамках реалізації короткострокових ґендерних ініціатив, зокрема ініціативи:
“Розробка Програмного документу з метою сприяння реалізації зобов’язань по “Євро пейській Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад” на період 2018 – 2019 рр. підписантом якої є Вінницька міська рада”.

Брошура надрукована кількістю 100 примірників.

ІНСТИТУТ МІСЦЕВОЇ ДЕМОКРАТІЇ
«ВІДКРИТЕ СУСПІЛЬСТВО»

www.opensociety-vin.org
opensociety.vinnitsa@gmail.com
+38 098 226 55 79